МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ РАКЕТНО-КОСМІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ
ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА»

Циклова комісія Філологічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Світлана ЛАНСЬКА
« 7 » вересня 2026 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА (СИЛАБУС)

Українська мова

для здобувачів фахової передвищої освіти

освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D1 Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма	Бухгалтерський облік
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з з обліку і оподаткування
відділення	Комп'ютерних технологій та систем
група (-и)	БО-25-1
вид дисципліни	Предмет профільної середньої освіти
Розробник (-и)	*Марина ФАРИНА, викладач української мови І кваліфікаційної категорії*

Програму розглянуто та ухвалено на засіданні циклової комісії
Філологічних дисциплін
_____ Ю. ПІВТОРАК
(підпис) (ініціал та прізвище)
Протокол № 1 від « 31 » серпня 2026 року

УЗГОДЖЕНО із методистом відділення
_____ А. КОЗЕЛЬСЬКА
(підпис) (ініціал та прізвище)

Дніпро
2026 рік

АНОТАЦІЯ

Програма навчального предмета «*Українська мова*» складена відповідно до типової програми для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (*рівень стандарту, 2017*), для студентів спеціальності *D1 Облік і оподаткування*, освітньо-професійної програми *«Бухгалтерський облік»* освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра.

Предметом вивчення навчального предмета є сучасна українська літературна мова, її правопис, розкриття стилістичних ресурсів одиниць фонетичного, лексичного, фразеологічного, словотворчого, морфологічного рівнів мовної системи та їх виражальних засобів, синтаксис простих і складних речень, різні способи вираження чужого мовлення, граматична стилістика, фігури синтаксису, стилістичний аналіз тексту, дотримання правил спілкування і культури мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: українська література, зарубіжна література, історія, англійська мова.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
Змістовий модуль 1 Мовні норми
Змістовий модуль 2 Орфографічна та морфологічна норми, практична риторика
Змістовий модуль 3 Практична риторика. Морфологічна та синтаксична та норми
Змістовий модуль 4 Пунктуаційна та стилістична норми. Практична риторика

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Шифр за ОПП/ Назва	*Українська мова*	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS		
Змістових модулів	4	
Рік підготовки	2-й	2-й
Семестр	3-й	4-й
Лекції	28 год.	62 год.
Практичні, семінарські	26 год.	34 год.
Лабораторні		
Самостійна робота		
Вид контролю		
Покликання на електронний курс в Moodle	*https://moodle.krkm.dnu.edu.ua/course/view.php?id=421*	
Контактна інформація викладача у корпоративному середовищі Google Workspace for Education	*Марина Фарина* *Maryna.Faryna@krkm.dnu.edu.ua*	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Мета формування національно свідомої мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами рідної мови — її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності, тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної і виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Завдання виховання свідомого прагнення до вивчення української мови, систематизація і поглиблення знань про мовну систему із залученням додаткових теоретичних відомостей про сучасну українську літературну мову, її правопис, розкриття стилістичних ресурсів одиниць фонетичного, лексичного, фразеологічного, словотворчого, морфологічного рівнів мовної системи та їх виражальних засобів, поглиблення знань про синтаксис простих, складних речень, різні способи вираження чужого мовлення, оволодіння граматичною стилістикою, фігурами синтаксису, стилістичним аналізом тексту, формування умінь і навичок спілкуватися українською мовою у професійно-діловій сфері, дотримання правил спілкування і культури мовлення.

Компетентнісний підхід спрямовує освітній процес на формування ключових і предметної компетентностей. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти визначає такий перелік *ключових компетентностей*: уміння вчитися протягом життя, спілкування рідною/державною й іноземними мовами, математична, компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-комунікаційна, соціальна і громадянська, здоров'язбережувальна, загальнокультурна, підприємницька, а також як предметну називає комунікативну.

ТАБЛИЦЯ 1 – КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Спілкування державною мовою	готовність (здатність) студентів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем; сформоване ціннісне ставлення до мови свого народу, наявність досвіду послуговування державною мовою.
Спілкування іноземними мовами	готовність (здатність) реалізовувати різноманітні комунікативні наміри у широкому діапазоні особистісних, соціальних і культурних контекстів.
Математична грамотність	спроможність особистості застосовувати математичні вміння в реальному житті, працювати з числовою інформацією.
Компетентності у природничих науках і технологіях	здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, застосовувати ІКТ у навчанні й повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати і систематизовувати

	інформацію; здатність бути відкритими до інновацій, реалізувати себе в мінливому технологічному, життєвому, навчальному й трудовому середовищі
Інформаційно-комунікаційна компетентність	здатність (готовність) розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікаційної етики.
Уміння вчитися протягом життя	здатність і внутрішня потреба самостійно здобувати знання і формувати вміння відповідно до поставлених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації.
Соціальна і громадянська компетентності	усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав і обов'язків.
Підприємницька компетентність	інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися й організовувати підприємницьку діяльність, утілювати ідеї у сферу економічного життя, розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв'язання нагальних виробничих проблем.
Загальнокультурна	здатність студента усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання.
Екологічна грамотність і здорове життя	здатність розумно й раціонально користуватися природними ресурсами, усвідомлене ставлення до ролі довкілля для життя й здоров'я людини; готовність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля, дотримуватися здорового способу життя й пропагувати його.

3 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість навчальних годин					
	усього	аудиторні	з них			самостійна робота студентів
			лекції	практичні, семінарські	лабораторні заняття	
1	2	3	4	5	6	7
III семестр						
Змістовий модуль 1 Мовні норми						
Вступ	2	2	2			
Тема 1.1 Лексична і орфоепічна норми	22	22	10	12		
Тема 1.2 Орфографічна норма, практична риторика (4г)	30	30	16	14		
Разом за змістовим модулем 1	54	54	28	26		
Разом за III семестр	**54**	**54**	**28**	**26**		
IV семестр						
Змістовий модуль 2 Морфологічна норма, практична риторика						
Тема 2.1 Морфологічна норма	26	26	14	12		
Тема 2.2 Синтаксична норма	22	22	12	10		
Разом за змістовим модулем 2	48	48	26	22		
Змістовий модуль 3 Пунктуаційна та стилістична норми. Практична риторика						
Тема 3.1Пунктуаційна норма, практична риторика	26	26	20	6		
Тема 3.2 Стилістична норма. Практична риторика	22	22	16	6		
Разом за змістовим модулем 4	48	48	36	12		
Разом за IV семестр	**96**	**96**	**62**	**34**		
Усього годин	**150**	**150**	**90**	**60**		

4 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГОЇ ПРЕДМЕТА

4.1 Аудиторні заняття

№ з/п	Назва змістових модулів, тем, зміст занять	Вид заняття	Кількість Годин	Перелік навчально-методичної літератури
1	2	3	4	5
ІІІ семестр				
Змістовий модуль 1 Мовні норми				
1	Вступ. Вхідний контроль знань. Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у тому числі медіаресурси). Їх інформативна і нормативна функції. Основні типи словників. *Укладання тематичних словників-мінімумів*	Вступна лекція	2	[1], с.4-17 [3], с.3-10 [7], с.4-13 [10], с.6-10
Тема 1.1 Лексична і орфоепічна норми				
2	Мовна норма. Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм Лексичне значення слова. Лексична помилка. Слово і контекст	Лекція з елементами практики	2	[1], с.18-22 [5], с.26-36 [6], с.85 [7], с.14-17
3	Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення	Лекція з елементами практики	2	[1], с.23-26 [7], с.18-27 [11], с.11-13
4	Лексичні та фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство мови	Практичне заняття	2	[1], с.27-31 [5], с.37-42 [6], с.85-89 [7], с.32-34
5	Пароніми. Запобігання помилкам у вживанні паронімів. *Письмовий переказ тексту публіцистичного стилю із творчим завданням.*	Лекція з елементами практики	2	[1], с.32-34 [6], с.90-92 [7], с.32-35
6	Порушення лексичної норми. Кальки з інших мов. Уживання слів у невластивому значенні	Лекція з елементами практики	2	[1], с.35-37
7	Основні групи фразеологізмів. Багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів	Практичне заняття	2	[1], с.38-42 [5], с.37-42 [6], с.93-94 [7], с.36-42

8	Утвердження лексичної норми в словниках української мови.	Практичне заняття	2	[1], с.43-45
9	Орфоепічна помилка. Милозвучність. Чергування *у-в, і-й* як засіб милозвучності	Лекція з елементами практики	2	[1], с.72-75 [5], с.325-330 [7], с.73-76 [11], с.76-81
10	Основні правила вимови голосних та приголосних звуків	Практичне заняття	2	[1], с.76-80 [5], с.13-24 [6], с.23-25 [7], с.77-80 [11], с.8-9
11	Наголос. Основні правила наголошування слів. Варіантне наголошування	Практичне заняття	2	[1], с.81-84 [3], с.13-20 [5], с.339-344 [6], с.26-29 [7], с.81-84
12	Види есе, вимоги до його написання. *Контрольне есе на тему «Грубість – духовна слабкість чи демонстрування сили?»*	Практичне заняття	2	[1], с.90 [7], с.97-98
Тема 1.2 Орфографічна норма, практична риторика				
1	Орфографічна помилка. Принципи української орфографії. Ненаголошені *е, и* в корені слова	Лекція з елементами практики	2	[1], с.73-80 [5], с.257-262 [6], с.48-51 [7], с.73-76 [11], с.51-58
2	Апостроф. Позначення м’якості приголосних	Лекція з елементами практики	2	[1], с.90-96 [5], с.270-281 [6], с.34-39 [7], с.91-96 [10], с.12-18 [11], с.32-39
3	Чергування голосних і приголосних звуків. Зміни приголосних при збігові їх у процесі словотворення	Лекція з елементами практики	2	[1], с.97-100 [5], с.266-270 [6], с.67-74 [7], с.99-104 [10], с.20-22 [11], с.23-28
4	Спрощення приголосних. *Письмовий докладний переказ текстів різних стилів*	Практичне заняття	2	[1], с.101-104 [5], с.262-265 [6], с.64-66 [7], с.99-104 [10], с.25-26

				[11], с.29-32
5	Подвоєння літер (внаслідок подовження і збігу).	Лекція з елементами практики	2	[1], с.105-112 [5], с.281-292 [6], с.59-63, с.107-117
6	Правопис префіксів і суфіксів	Лекція з елементами практики	2	[7], с.109-112 [10], с.30-37 [11], с.42-49
7	Уживання великої літери. Велика літера і лапки у власних назвах	Практичне заняття	2	[1], с.113-116 [5], с.293-300 [6], с.40-45 [7], с.117-121 [10], с.40-42 [11], с.13-14
8	Правила перенесення слів. Графічні скорочення.	Лекція з елементами практики	2	[1], с.117-121 [5], с.310-311
9	Написання складних слів разом, окремо, з дефісом.	Лекція з елементами практики	2	[6], с.29-30 [7], с.106-108 [11], с.15-17
10	Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки».	Практичне заняття	2	[1], с.122-131 [5], с.301-319 [6], с.74-84, с.124-137
11	Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв. *Обговорення тексту рекламного характеру*	Лекція з елементами практики	2	[7], с.121-124 [10], с.47-52, [11], с.81-88
12	Розрізнення прислівників і співзвучних сполук (збоку – з боку, зрештою – з рештою, всередині – в середині тощо). Правила їх написання	Практичне заняття	2	[1], с.144-146 [5], с.122-131 [6], с.175-183 [7], с.133-136 [10], с.74-75 [11], с.146-154
13	Написання *не, ні* з різними частинами мови. *Написання есе на одну з тем: «Життя в гармонії з природою», «Моє бачення сучасної освіти», «Чого варто уникати в спілкуванні», «Ціна*	Практичне заняття	2	[1], с.147-151 [3], с.23-30 [5], с.319-324 [6], с.168-175 [7], с.137-142

	недбалості», «Ґаджети чи реальне спілкування?»			[11], с.167-171
14	Риторика як мистецтво. Роль риторики в сучасному світі. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації (мовець (адресат), слухач (аудиторія), предмет мовлення, умови успішного спілкування)	Практичне заняття	2	[1], с.46-50 [7], с.43-49
15	Особистість мовця. Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця. Аудиторія (слухач, слухачі). Види слухання. Цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту. *Усний переказ взірцевих текстів промов*	Практичне заняття	2	[1], с.51-62 [7], с.53-60
	Разом за змістовим модулем 1		**54**	
	IV семестр			
	Змістовий модуль 2 **Морфологічна норма, практична риторика**			
	Тема 2.1 Морфологічна норма			
1	Морфологічна норма. Морфологічна помилка Іменник. Рід іменника. Паралельні родові форми іменника (зал - зала)	Лекція з елементами гри	2	[1], с.152-160 [3], с.33-40 [5], с.49-50, 143-145 [6], с.148-149 [7], с.7143-145 [10], с.58-62
2	Число іменника. Іменники, що мають лише форму однини або множини. *Складання діалогів із використанням іменників на позначення назв осіб за родом діяльності у формі чоловічого та жіночого роду*	Практичне заняття	2	[1], с.161-165 [5], с.50 [6], с.146-147 [7], с.148-150
3	Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників І відміни в орудному та місцевому відмінках	Практичне заняття	2	[1], с.166-170 [5], с.51-52 [7], с.151-152 [11], с.89-94
4	Закінчення іменників ІІ відміни в родовому відмінку. Відмінкові закінчення *-у (-ю), -а, (-я)* в іменниках з конкретним та абстрактним значенням	Практичне заняття	2	[1], с.171-174 [5], с.53-54 [6], с.150-152 [7], с.153-157

				[11], с.98-105
5	Закінчення іменників ІІ відміни в давальному, знахідному, орудному і місцевому відмінках	Лекція з елементами практики	2	[1], с.171-174 [7], с.153-158
6	Закінчення іменників ІІІ відміни в орудному відмінку. Словозміна іменників IV відміни. Особливості кличного відмінка. Творення й відмінювання імен по батькові. *Написання есе про явище природи, яке викликає найбільше захоплення й здивування* Повторення й узагальнення матеріалу за модулем 2	Лекція з елементами практики	2	[1], с.171-183 [7], с.162-170 [5], с.54-55 [10], с.62-65 [11], с.107-108
7	Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Прикметники, що перейшли в іменники Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки (використання прислівників, вживання прикметникових суфіксів, префіксів зі значенням суб’єктивної оцінки)	Практичне заняття	2	[2], с.24-33 [5], с.70-80 [6], с.155-159 [8], с.23-232 [10], с.108-117
8	Прислівник. Ступені порівняння прислівників	Лекція з елементами практики	2	[8], с.33-35
9	Числівник. Складні випадки узгодження числівника	Практичне заняття	2	[2], с.34-36 [5], с.84 [6], с.193-198 [8], с.36-44 [10], с.72 [11], с.122-123
10	Відмінювання числівників. Позначення дат і часу	Практичне заняття	2	[2], с.37-44 [5], с.81-83, 85 [9], с.66-69 [10], с.118-121
11	Дієслово та його форми. Дієслівні закінчення. Складні випадки словозміни дієслів.	Лекція з елементами практики	2	[2], с.45-57 [5], с.97-101 [8], с.46-50 [11], с.127-137

12	Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини	Лекція з елементами практики	2	[2], с.28-61 [5], с.102-103 [8], с.51-54 [11], с.138-141
13	Активні і пасивні дієприкметники. Творення і вживання дієприслівників	Лекція з елементами гри	2	[5], с.103-121 [8], с.55-63 [11], с.142-144
Тема 2.2 Синтаксична норма				
1	Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження	Лекція-вступна	2	[2], с.62-66 [5], с.146-148 [6], с.211-212 [8], с.64-68
2	Складні випадки синтаксичного керування	Практичне заняття	2	[2], с.67-70 [8], с.69-71
3	Уживання прийменників в і на з географічними назвами і просторовими іменниками. Словосполучення з прийменниками по, в(у), при, за із-за. Вживання похідних сполучників	Практичне заняття	2	[2], с.67-70 [8], с.69-71
4	Просте речення. Головні та другорядні члени речення	Лекція з елементами практики	2	[5], с.154-160 [10], с.180-182
5	Варіанти граматичного зв’язку підмета і присудка. Пасивні конструкції з дієсловами на –ся. Синтаксичні конструкції з формою на –но, -то	Лекція з елементами практики	2	[2], с.71-90 [5], с.149-169 [8], с.84-90 [9], с.17-19 [10], с.175-179
6	Неповні й односкладні речення	Практичне заняття	2	[2], с.85-90 [8], с.91-95
7	Порядок слів у реченні. Просте ускладнене речення. Звертання та вставні конструкції	Лекція з елементами практики	2	[2], с.91-94, с.105-119 [5], с.169-212 [6], с.214-216, 245-249 [8], с.87-90 [11], с.192-193, 195-202
8	Однорідні члени речення	Практичне заняття	2	[2], с.120-129 [6], с.228-240 [8], с.97-105

				[10], с.22-24, 26-29, 33,37-38 [11], с.205-214
9	Відокремлені члени речення	Лекція з елементами практики	2	[2], с.105-119 [6], с. 245-249 [9], с.55-56 [10], с.195-198
10	Будова складного речення й логічні помилки в ньому.	Лекція з елементами практики	2	[2], с.130-143 [6], с.269-291 [9], с.43-44,70-71,76-77,84-85 [10], с.226-234, с.420-428
11	Типи складних речень за способом зв'язку частин їх: сполучникові й безсполучникові. *Есе: «Моє ставлення до невдач».* Повторення й узагальнення матеріалу за модулем 3	Практичне заняття	2	[1], с.90 повторення вивченого
Усього годин за змістовним модулем 2			**60**	
Змістовий модуль 3 Пунктуаційна та стилістична норми. Практична риторика				
Тема 3.1 Пунктуаційна норма, практична риторика				
1	Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком в простому реченні	Лекція з елементами практики	2	[2], с.100-104 [8], с.118-122
2	Розділові знаки у простому ускладненому реченні	Лекція з елементами практики	2	[2], с.105-108 [8], с.123-125
3	Кома і крапка з комою у складному реченні	Лекція з елементами практики	2	[2], с.130-135 [8], с.91-95
4	Двокрапка в складному реченні	Лекція з елементами практики	2	[2], с.136-139 [8], с.147-162
5	Тире в складному реченні	Лекція з елементами практики	2	[2], с.140-143 [8], с.147-162

6	Розділові знаки у реченнях з різними видами зв'язку	Лекція з елементами практики	2	[2], с.136-139 [8], с.147-162
7	Розділові знаки при прямій мові та діалозі. Особливості цитування. *Есе «Чи важливо правильно розподіляти час?»*	Лекція з елементами практики	2	[2], с.144-148 [4], с.65-83 [8], с.164-172 [11], с.431-438
8	Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту виступу. Естетика тексту. *Написання тексту публічного виступу*	Лекція з елементами практики	2	[1], с.63-67 [7], с.62-72
9	Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комунікативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія. Повторення й узагальнення матеріалу за модулем 1	Лекція з елементами практики	2	[1], с. 68-71 [7], с.66-69
10	Суперечка як вид комунікації. Різновиди і правила ведення суперечки. Аргументи і докази	Лекція з елементами практики	2	[1], с.84-193 [7], с.171-178
11	Полемічні прийоми. Мистецтво відповідати на запитання. *Дискусія на тему «Гроші. Навіщо збирати? Де зберігати? На що витрачати? Як заощаджувати?»*	Практичне заняття	2	[1], с.194-202 [7], с.181-184
12	Мовна стійкість як ключова риса національно мовної особистості. Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість. *Дискусія на тему: «Чи потрібно бути мовно стійким?»*	Практичне заняття	2	[2], с.4-9 [8], с.4-5
13	Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їх роль у мовленні. Риторичні фігури (антитеза, градація, повторення, риторичне запитання, звернення). *Есе «Збереження біосфери – необхідна умова виживання»*	Практичне заняття	2	[2], с.14-23 [8], с.9-22
Тема 3.2 Стилістична норма. Практична риторика				
1	Стилістична помилка. Стилістичне використання багатозначних слів і омонімів, синонімів, антонімів і	Лекція з елементами практики	2	[2], с.149-162 [8], с.173-176

	паронімів. Стилістичні особливості слів іншомовного походження			
2	Стилістичне забарвлення лексики. Книжна і розмовна лексика. Оцінна лексика. Стилістична роль неологізмів і застарілих слів	Лекція з елементами практики	2	[2], с.163-176 [8], с.177-180
3	Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Їх виражальні можливості.	Лекція з елементами практики	2	[2], с.173-176 [8], с.181-184
4	Стилістичні засоби словотвору та морфології.	Лекція з елементами практики	2	[2], с.177-185 [8], с.185-190
5	Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях	Лекція з елементами практики	2	[2], с.186-188 [8], с.191-197
6	Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення).	Лекція з елементами практики	2	[2], с.189-196 [8], с.198-207
7	Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування)	Лекція з елементами практики	2	[2], с.197-202 [8], с.216-220
8	Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика).	Лекція з елементами практики	2	[2], с.197-202 [8], с.216-220
9	Етикетні жанри (привітання, вибачення)	Практичне заняття	2	[2], с.197-202 [8], с.216-220
10	Написання і вдосконалення текстів різних жанрів.	Практичне заняття	2	[8], с.221-224
11	Виголошування підготовлених текстів. *Есе «Чи потрібно робити висновки з помилок?»*Повторення й узагальнення матеріалу за модулем 4	Підсумково-узагальнювальне практичне заняття	2	повторення вивченого
Усього годин за змістовним модулем 4			**48**	
Усього годин за IV семестр			**96**	
Усього годин			**144**	

4.2 Самостійна робота студента

4.2.1 Перелік тем для самостійного вивчення

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

4.2.2 Розрахунок часу для самостійної роботи студента за видами

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин

5 ОПИС МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Модульно-рейтингова система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з «Української мови» передбачає наступні види контролю:

1) **попередній (вхідний)** – ознайомлення викладача з результатами засвоєння вивченого матеріалу та загальним рівнем підготовленості студентів до сприйняття наступної інформації залежно від стану навчання і методів проведення контролю;

2) **поточний** – визначення якості засвоєння студентом знань, вмінь, навичок з метою корекції його навчальної діяльності в процесі вивчення нового матеріалу;

3) **періодичний (тематичний)** – перевірка знань, умінь, навичок, оволодіння матеріалом значного обсягу (за період вивчення теми змістового модуля);

4) **модульний (рубіжний)** – контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини програми навчальної дисципліни змістового модуля;

5) **семестровий (підсумковий)** – забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів освіти на проміжних або заключному етапах навчання (семестровий та заключний (річний) контроль).

Показники засвоєння студентами навчального матеріалу під час проведення попереднього, поточного чи періодичного опитування оцінюються у 100-бальній системі із подальшим переведенням у 12-бальну, виявляються за допомогою різних методів контролю: **усних** (фронтальних чи індивідуальних), **письмових** (словникових диктантів, контрольних робіт, письмових відповідей на питання, тестових завдань, есе), **практичних** (виконання вправ, практичних робіт, написання рефератів та творчих робіт).

Модульний контроль формується за середніми результатами інших видів контролю якості освіти студентів, які застосовувались протягом вивчення змістового модуля, а **семестровий (підсумковий)** – за середнім арифметичним результатом модульного контролю протягом семестру.

5.1 РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування		Семестр	Поточне тестування				Семестр
III семестр		100	IV семестр				100
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		
Т 1.1	Т 1.2		Т 2.1	Т 2.2	Т 3.1	Т 3.2	
100	100		100	100	100	100	

6 СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

6.1 ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ:

Форма оцінювання	**Максимальна кількість балів**
Вхідний контроль	Для поточного оцінювання використовується 100-бальна система
Поточний контроль	
Тематичний контроль	
Практичні роботи	
ОКР, ДКР	
Модульний контроль	Визначається як середнє арифметичне усіх видів контролю
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання	100

Семестровий контроль

Форма оцінювання	Максимальна кількість балів
Семестровий контроль	Визначається як середнє арифметичне усіх модулів у семестрі

6.2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який насамперед має забезпечити учням уміння ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації; високу мовну культуру особистості; сприяти формуванню громадянської позиції, національної самосвідомості.

Функціональний підхід передбачає таке співвідношення мовної теорії та мовленнєвої практики, за якого пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку мовлення.

Практична мовленнєва орієнтація шкільного курсу мови та оцінювання результатів навчання особливо актуальні з огляду на реформування середньої загальноосвітньої школи, одним із найважливіших завдань якої має бути розвиток творчих здібностей, ініціативності, пізнавальної самостійності школярів, їх уміння працювати з інформацією, критично оцінювати її, застосовувати для розв'язання життєвих проблем. В оцінюванні результатів навчання мови треба враховувати, що мова є не лише предметом вивчення, а й засобом навчання інших предметів, а це підвищує вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

а) врахування основної мети, що передбачає різнобічний мовленнєвий розвиток особистості;

б) освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи - знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;

в) функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами оцінювання мають бути:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності

І. Говоріння та письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Під час перевірки складених студентами висловлювань (діалогів, усних і письмових переказів та творів) ураховується ступінь повноти вираження теми, міра самостійності виконання роботи, ступінь вияву творчих здібностей, особистого ставлення до змісту висловлювання.

Діалогічне мовлення

1.Перевіряються здатність студентів:

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;

б) демонструвати вміння:

- складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування;
- самостійно досягати комунікативної мети;
- використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
- дотримуватися теми спілкування;
- додержуватися правил спілкування.;
- дотримуватись норм літературної мови;
- демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо);

в) висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;

г) аргументувати висловлені тези, ввічливо спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Зазначені характеристики діалогу є основними критеріями при його оцінюванні.

Перевірка рівня сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: викладач пропонує двом студентам вибрати одну із запропонованих тем чи мовленнєвих ситуацій (теми чи ситуації пропонуються різного рівня складності), обдумати її й обговорити із товаришем перед класом у формі діалогу протягом 3-5 хвилин. Оцінка ставиться кожному з студентів.

2. Матеріал для контрольних завдань добирається з урахуванням тематики соціокультурної змістової лінії чинної програми, рівня підготовки, вікових особливостей та пізнавальних інтересів студентів.

3. *Одиниця контролю*: діалог, складений двома студентам.

Обсяг діалогу визначається так:

Курс, семестр (клас)	***Орієнтовна кількість реплік для двох учнів***
II курс, III семестр (10-й)	14-16 реплік
II курс, IV семестр (11-й)	16-18 реплік

Примітка. Під час оцінювання діалогу необхідно диференціювати репліки на розгорнуті (складаються з двох і більше речень) і нерозгорнуті (виражені одним реченням). Якщо репліки розгорнуті, то їх кількість зменшується. До вказаної кількості не зараховуються слова, що відносяться до мовленнєвого етикету (звертання, привітання, прощання тощо).

4. Оцінювання.

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика складених учнями діалогів
Початковий (Бали цього рівня одержують студенти, успіхи яких у самостійному складанні діалогу поки що незначні)	1	У студента виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише «так» чи «ні» або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.
	2	Студент відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.
	3	Студент бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.
Середній (Балів цього рівня заслуговують студенти, які досягли певних результатів у складанні діалогу за двома-чотирма	4	Студент бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином ситуацію спілкування, не відзначаються послідовністю, доказовістю; трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.
	5	Студент бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю, недостатньою різноманітністю і потребує істотної корекції тощо.

показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні)	6	Студент успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму в досягненні комунікативної мети, наявна певна кількість помилок у мовному оформленні реплік тощо.
Достатній (Балів цього рівня заслуговують студенти, які самостійно, у цілому вправно за більшістю критеріїв склали діалог з теми, що містить певну проблему, продемонстру-вали належну культуру спіл-кування, проте за деякими з критеріїв(від 2-х до 4-х) їх мовлення ще містить певні недоліки)	7	Діалогічне мовлення студента за своїм змістом спрямовується на розв'язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з'являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому додержуються, але ще є істотні недоліки(за 4-ма критеріями): невисокий рівень самостійності й аргументованості суджень, можуть траплятися відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.
	8	Студент загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень, що базуються на використанні прислів'їв і приказок, проте допускаються певні недоліки за кількома критеріями (3-ма).
	9	Студенти самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), але в діалозі є певні недоліки за 2-ма критеріями, наприклад: нечітко виражається особиста позиція співбесідників, аргументація не відзначається оригінальністю тощо.
Високий (Балів цього рів-ня заслуговують студенти, які проде-монстрували високу культуру	10	Студенти складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу звичайно відповідає нормам, проте за одним з критеріїв можливі певні недоліки.

спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи «за» і «проти» в їх обговоренні т ощо)	11	Студенти складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляють повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу відповідає нормам.
	12	Студенти складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й з власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет; здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються правил поведінки і мовленнєвого етикету в розмові.

Мовне оформлення оцінюють орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок (зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

Примітка. Під ***мовним оформленням*** діалогу, тексту слід розуміти наявність/ відсутність порушень лексичних, фразеологічних, граматичних (морфологічних, синтаксичних) стилістичних, орфоепічних, акцентологічних, інтонаційних норм української літературної мови, а також соціальних норм українського мовленнєвого етикету.

Монологічне мовлення

1. *Перевіряється здатність студента:*

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається(усно чи письмово);

б) демонструвати вміння:

-будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий(побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);

-ураховувати мету спілкування, адресата мовлення;

-розкривати тему висловлювання;

-виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;

-викладати матеріал логічно, послідовно;

-використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;

-додержувати єдності стилю;

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

-трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;

-створювати оригінальний текст певного стилю;

-аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;

-викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Організація контролю здійснюється за одним з двох варіантів.

Варіант перший: усі студенти виконують роботу самостійно.

Варіант другий: студенти складають висловлювання на основі диференційованого підходу (для початкового рівня пропонуються докладні допоміжні матеріали, для середнього (допоміжні матеріали загального характеру, а для одержання балів достатнього і високого рівнів необхідно написати переказ чи твір самостійно.

Перевірка здатності ***говорити*** (**усно** переказувати чи створювати текст) здійснюється індивідуально: викладач пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає учневі час на підготовку.

Перевірка здатності **письмово** переказувати і створювати текст здійснюється фронтально: студентам пропонується переказати прочитаний викладачем (за традиційною методикою або самостійно прочитаний) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

Твір

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

3. *Одиниця контролю*: усне/письмове висловлювання студентів.

Обсяг письмового твору, складеного учнем, орієнтовно визначається так:

Курс, семестр (клас)	Кількість сторінок
II курс, III семестр (10-й)	3,0-3,5
II курс, IV семестр (11-й)	3,0-3,5

4.Оцінювання

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення). За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

За письмове мовлення виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних
Початковий (Бали цього рівня одержують студенти, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Студент будує лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна*.	15-16 і більше	9-10
	2	Студент будує лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
Середній (Балів цього рівня заслуго-вують	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв’язністю; проте є	9-10	

студенти, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)		недоліки за рядом показників(до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).		7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників(до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.	7-8	
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.	5-6	
Достатній (Балів цього рівня заслуго-вують студенти, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за	7	Студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послі-довності її викладу;	4	5-6

деякими з них ще припускаються недоліків)		основна думка не аргументується тощо.		
	8	Студент самостійно будує достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками(до трьох).	3	
	9	Студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу); розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	1+1 (негруба)	
Високий (Балів цього рівня заслуговують студенти, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку;	10	Студент самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; (у разі переказу – зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.	1	3

вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання)	11	Студент самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.	1 (негруба)	2
	12	Студент самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	–	1

*Окрім того, оцінюючи **усне** висловлювання, враховують наявність відхилень від орфоепічних норм, правильність інтонування речень; у **письмових** висловлюваннях наявність: 1) орфографічних та пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації (перша позиція); 2) лексичних, граматичних і стилістичних (друга позиція). Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію додають

бал, якого заслуговує робота за кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок, одержана сума ділиться на два.

Під час виведення єдиної оцінки за письмову роботу до кількості балів, набраних за зміст переказу чи твору, додається кількість балів за мовне оформлення і їхня сума ділиться на два. При цьому якщо частка не є цілим числом, то вона закруглюється в бік більшого числа.

Оцінювання мовних знань і вмінь

Оцінювання мовних знань і вмінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з функціональним підходом до шкільного мовного курсу.

1. *Перевірці підлягають* знання та вміння з мови, які необхідні передусім для правильного використання мовних одиниць.

Перевірка здійснюється фронтально в письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

Студентам пропонується:

- розпізнавати вивчені мовні явища;
- групувати, класифікувати;
- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо;
- виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

2. *Для контрольної перевірки* використовуються завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Викладач визначає, який із запропонованих нижче варіантів тестового контролю з його погляду доцільніший.

Варіант перший. Студентам пропонується 12 тестових завдань з вибірковими відповідями.

Варіант другий. Рекомендується пропонувати студентам 6 завдань. Два з них мають торкатися розпізнавання мовних одиниць, а чотири - їх побудови, реконструювання, редагування, використання. До кожного завдання учням пропонується дібрати власні приклади.

3. *Одиниця контролю*: вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

4. *Оцінювання результатів* контрольної роботи здійснюється так.

Варіант перший. За кожне правильно виконане завдання студент одержує по одному балу. *Варіант другий.* За правильне виконання кожного з 6 запропонованих завдань студент одержує по 1 балу (у разі неправильного виконання 0 балів). Один бал за кожне завдання студенту додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, що за зазначену вище роботу студент міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли студент з певних причин не виконав роботу, він має пройти відповідну перевірку додатково з тим, щоб одержати відповідний бал.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь студентів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий *диктант*.

1. *Перевірці підлягають* уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу. Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. *Матеріал для контрольного завдання.* Для контрольного текстового диктанту використовується текст:

Курс, семестр (клас)	Кількість слів в тексті
II курс, III семестр (10-й)	170-180
II курс, IV семестр (11-й)	180-190

П р и м і т к а. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації були представлені 3-5 прикладами.

3. *Одиниця контролю*: текст, записаний студентом з голосу викладача.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

– орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до шкільної програми;

2) на ще не вивчені правила;

3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

4) у передачі так званої авторської пунктуації.

– повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками;

розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як....; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) в заміні українських букв російськими;

– п’ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;

– орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання:

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	–

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе:

Вільне	**Формальне**
Ознаки: невеликий обсяг (7-10 речень); вільна форма і стиль викладу; довільна структура; обов’язкова вимога: наявність позиції автора.	Ознаки: дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися на кожному уроці й на різних етапах його: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

Види формального есе:

- інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис);

критичне;

- есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Вимоги до формального есе

1. Обсяг – 1 – 2 сторінки тексту (120-200 слів).

2. Есе повинно сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.

3. Кожен абзац есе розкриває одну думку.

4. Необхідно писати стисло і ясно. Есе не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

5. Есе має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. В есе, як і в будь-якому творі, повинна простежуватися внутрішня логіка, що визначається, з одного боку, авторським підходом до обговорюваного питання, а з іншого – самим питанням. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.

6. Есе повинно засвідчити, що його автор знає й осмислено застосовує теоретичні поняття, терміни, узагальнення, ідеї.

7. Есе має містити переконливе аргументування порушеної проблеми.

Структура есе

Есе складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок.

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо. Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

<table>
<tr><td>Критерії оцінювання змісту есе</td><td rowspan="3">Бали</td><td colspan="2">Критерії оцінювання мовного оформлення есе</td><td rowspan="3">Бали</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів</td><td colspan="2">Грамотність</td></tr>
<tr><td>орфографічні, пунктуаційні, помилки</td><td>лексичні, граматичні, стилістичні</td></tr>
<tr><td>Побудованому студентом тексту бракує зв’язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.</td><td>1</td><td>13 і більше</td><td rowspan="2">9-10 і більше</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Побудоване студентом висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексика і граматична будова мовлення; теза</td><td>2</td><td>12</td><td>2</td></tr>
</table>

не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.				
Студенту слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексика й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не випливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення **студента** за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнюватися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.	4	9-10		4
За обсягом робота **студента** наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки	5	7-8	7-8	5

за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно стрункa побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.				
За обсягом висловлення **студента** сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; **студент** наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.	6	5-6		6
Студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.	7	4	6	7

Студент самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносне багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.	8	3	5	8
Студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.	9	1+1 (негруба)	4	9
Студент самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством	10	**1**	**3**	10

словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.				
Студент самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	11	1 (негруба)	**2**	11
Студент самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих	12	-	1	12

проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.				

ШКАЛА ВІДПОВІДНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		За 4-бальною шкалою	За 12-бальною шкалою
98-100	**A**	відмінно	12
94-97			11
90-93			10
85-89	**B**	добре	9
80-84	**BC**		8
74-79	**C**		7
70-73	**D**	задовільно	6
64-69	**DE**		5
60-63	**E**		4
35-59	**FX**	незадовільно	3
17-34	**F**		2
0-16			1

7 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Складові навчально-методичного комплексу містять

1 Програму (силабус) навчального предмета;
2 Методичні матеріали лекцій та практичних занять у курсі MOODLE;
3 Завдання для вхідного контролю знань (тестування у MOODLE);
4 Завдання для проведення комплексної контрольної роботи (тестування у MOODLE);
5 Завдання для поточного опитування та перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу (тестування у MOODLE);;
6 Завдання для модульного контролю (тестування у MOODLE);

8 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Авраменко О.М. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти [Текст] /О.М.Авраменко. – К.: Грамота, 2023. – 206 с.

2. Авраменко О.М. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти [Текст] /О.М.Авраменко. – К.: Грамота, 2024. – 206 с.

3. Авраменко О.М. Зошит для контрольних робіт з української мови. 10 клас [Текст] / О.М.Авраменко – К.: Грамота, 2018. – 40 с.

4. Авраменко О.М. Українська мова та література: Збірник завдань в тестовій формі:ІІ ч [Текст]/ О.М.Авраменко – 8-е видання;доповнене. – К.: Грамота, 2017. – 160 с.

5. Авраменко О.М. Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі:І ч [Текст] / О.М.Авраменко, М.Б.Блажко. – 8-е видання;доповнене. – К.: Грамота, 2018. – 576 с.

6. Антонюк Т.М., Авдіковська Л.М.,Стрижаковська О.С. Українська мова: навчальний посібник для студентів ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації [Текст] / Т.М.Антонюк, Л.М Авдіковська, О.С.Стрижаковська. – Чернівці: ДрукАрт, 2015. – 344 с.

7. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти [Текст] /О.В.Заболотний, В.В. Заболотний. – К.: Генеза, 2018. – 192 с.

8. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти [Текст] /О.В.Заболотний, В.В. Заболотний. – К.: Генеза, 2019. – 240 с.

9. Попко,О.Г. Практичний довідник [Текст] / О.Г.Попко.– Харків: ФОП Співак Т.К., 2015.–404 с.

10. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Практикум з української мови: робочий зошит: навч.посіб. для студентів вищих навч. закладів [Текст] / С.В. Шевчук, О.О. Кабиш. – К.: Алерта, 2015. – 96 с.

11. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови [Текст] / І.П.Ющук – 6-те вид.зі змінами. – К.: Освіта, 2016. – 254 с.

9 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання	Зміст
https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Ukrainian-language-10th-grade+2020/course/	ВШО (Всеукраїнська онлайн школа) Українська мова 10 клас
https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Ukrainian-language-11th-grade+2020/course/	ВШО (Всеукраїнська онлайн школа) Українська мова 11 клас
http://newpravopys.mova.info/	Актуальний правопис
http://slovopedia.org.ua	Великий тлумачний словник
http://lcorp.ulif.org.ua	Український мовно-інформаційний фонд НАН України
http://sum.in.ua/	Академічний тлумачний словник
https://testportal.gov.ua/pidgotovka-do-nmt-2025/	Український центр оцінювання якості освіти (все про НМТ)
http://osvita.ua	Підготовка до НМТ